

04 MAR 2015

POLITIET

POLITIDIREKTORATET

Det kongelige justis- og beredskapsdepartement
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres referanse
14/7012

Vår referanse
2015/00457-15 008

Dato
25.02.2015

Høring - endring i straffegjennomføringsloven

Vi viser til e-post av 30. januar 2015 fra Justis- og beredskapsdepartementet vedrørende høring om forslag til endring i straffegjennomføringsloven.

Departementet foreslår ny § 1a i straffegjennomføringsloven for å gi hjemmel til straffegjennomføring i annen stat, samt regler om rett til helsehjelp under slik straffegjennomføring. Bakgrunnen for forslaget, om at domfelte som er dømt til ubetinget fengselsstraff kan gjennomføre straffen i annen stat som Norge har inngått avtale med, er kriminalomsorgens behov for mer kapasitet til gjennomføring av straff og varetekt.

Politidirektoratet har forelagt høringen for underliggende instanser. Vi har mottatt høringsuttalelser fra Politiets utlendingsenhet (PU) og Kripas, som følger vedlagt i kopi.

Forholdet til utlendingsloven

Politidirektoratet viser til uttalelsen fra PU, og vil særlig fremheve behovet for å avklare om, og eventuelt hvordan, straffegjennomføring i annen stat vil påvirke utenlandske borgeres rettigheter og plikter etter utlendingsloven og -forskriften.

Det fremgår av punkt 2.4.1 i høringsnotatet at straffegjennomføring i annen stat i utgangspunktet ikke skal påvirke innsattes rettigheter og plikter etter annen lovgivning. I forslag til ny § 1a i straffegjennomføringsloven er dette formulert slik at domfelte som gjennomfører straff i annen stat *”er å anse som innsatt i fengsel i Norge og skal ha likeverdige rettigheter og plikter som følge av dette”*. I relasjon til utlendingsloven kan det reises spørsmål om utenlandske innsatte etter dette må anses å oppholde seg i Norge, selv om de faktisk oppholder seg i annen stat. Forholdet til utlendingsloven er imidlertid ikke nærmere kommentert i høringsnotatet, og det fremstår derfor som noe uklart hva det vil innebære at denne gruppen skal ha *”likeverdige rettigheter og plikter”* etter utlendingsloven. Direktoratet mener det må avklares hvorvidt utlendingsloven og -forskriften skal gjelde fullt ut i slike tilfeller, eventuelt hva som anses som *”likeverdige”* rettigheter og plikter i denne sammenheng.

I henhold til utlendingsloven § 6 er lovens stedlige virkeområde avgrenset til *”riket”*. PU peker i sin uttalelse på at det i deres arbeid med avklaring av identitet kan være behov for å benytte tvangsmidler etter utlendingsloven kapittel 12, eksempelvis i form av beslag av ID-

Politidirektoratet

Post: Postboks 8051 Dep., 0031 Oslo
Besøk: Hammersborggata 12
Tlf: 23 36 41 00 Faks: 23 36 42 96
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Org. nr.: 982 531 950 mva
Bankgiro: 7694.05.02388

dokumenter. I den forbindelse er det spørsmål om hvorvidt tjenestemenn fra PU kan benytte tvangsmidler på annen stats territorium. Politidirektoratet slutter seg til uttalelsen og mener det er behov for en avklaring av spørsmål om jurisdiksjon i slike tilfeller.

Taushetsplikt og overføring av personlige opplysninger til utlandet

I høringsnotatet pkt. 2.4.3 omhandles taushetsplikt og overføring av personlige opplysninger som ikke er helseopplysninger fra forvaltningsorganer i Norge til utlandet. Kripos har i sin høringsuttalelse vist til straffegjennomføringsloven § 7a om opplysningsplikt overfor kriminalomsorgen. I følge bestemmelsen har kriminalomsorgen «rett til å innhente» opplysninger fra ulike aktører. Før det gis opplysninger som listes opp «skal det søkes å oppnå medvirkning eller samtykke fra den opplysningen direkte gjelder». Poli- og påtalemyndighet er ikke nevnt i denne opplistingen.

Om dette skriver Kripos følgende:

”Det følger av utkastets punkt 2.4.3 at en avtale om gjennomføring av straff i annen stat nødvendigvis vil forutsette at kriminalomsorgen må utlevere enkelte personopplysninger til den aktuelle myndigheten i mottakerstaten. Opplysninger som nevnes er dommen, straffehistorikk, og sikkerhetsmessige forhold. Det legges til grunn at poli- og påtalemyndigheten i slike tilfeller vurderer utlevering av nødvendige og relevante opplysninger til kriminalomsorgen etter bestemmelsene i politiregisterloven med forskrift. Kriminalomsorgen må på selvstendig grunnlag vurdere hvilke opplysninger som kan utleveres og overføres til utenlandske myndigheter etter personopplysningsloven.

Med hensyn til tilsattes taushetsplikt bemerkes det at politiet eller påtalemyndigheten kan gi pålegg om taushetsplikt etter politiregisterloven § 35. Det følger eksplisitt av bestemmelsen at «Vedkommende myndighet skal sørge for at taushetsplikten og straffetrusselen blir kjent for dem den gjelder, og kan kreve skriftlig erklæring om at de kjenner og vil respektere reglene». I slike tilfeller må således kriminalomsorgen sikre at opplysningene behandles i tråd med det avtalte.”

Politidirektoratet er enig med Kripos.

Målgruppen for straffegjennomføring i annen stat

Ifølge Stortingsmelding nr. 12 (2014-2015), Utviklingsplan for kapasitet i kriminalomsorgen, har det de siste årene vært en sterk økning i antall utenlandske innsatte. Mens andelen utenlandske statsborgere i 2007 utgjorde ca 15 % i kategorien domfelte, var andelen i november 2014 steget til ca 25 %. Det fremgår av høringsnotatet at både norske og utenlandske innsatte skal kunne gjennomføre straff i annen stat i henhold til avtale om leie av fengselsplasser. Utenlandske statsborgere som skal utvises etter straffegjennomføringen vil kunne gjennomføre en større del av straffen i mottakerstaten.

Det fremgår av høringsnotatet at overføring til straffegjennomføring i utlandet må skje etter en konkret vurdering hvor alle forhold tas i betraktning, både for norske og utenlandske innsatte. Dersom vedkommendes identitet ikke er avklart, bør dette etter Politidirektoratets vurdering vektlegges i vurderingen av om overføring bør finne sted, slik at arbeidet med avklaring av identitet ikke forsinkes eller vanskeliggjøres som følge av at vedkommende gjennomfører straff i annen stat.

Videre bør det i vurderingen av om overføring bør finne sted vurderes om det kan være behov for tilgang til domfelte i forbindelse med etterforskning og iretteføring av andre saker og/eller personer. Kripas viser i sin høringsuttalelse til at dette primært vil gjelde domfelte personer som norsk politi og påtalemyndighet er godt kjent med fra straffesaker som er etterforsket og iretteført i Norge. På denne bakgrunn mener Kripas at politidistriktet som har håndtert straffesaken bør varsles, eventuelt med forespørsel om uttalelse, før det treffes beslutning om gjennomføring av straff i et annet land. Politidirektoratet er enig i dette.

Lovvalg ved bruk av tvangsmidler

Når det gjelder spørsmålet om lovvalg ved bruk av tvangsmidler legges det i høringsnotatet til grunn at Norge antakelig ikke gis jurisdiksjon utenfor aktuelt fengsel i mottakerlandet.

Om dette uttaler Kripas at det ved inngåelse av avtale om leie av fengselskapasitet, bør avklares i hvilken grad mottakerlandet har hjemmel for bruk av tvangsmidler ved rømning fra slike fengsler. Kripas uttaler følgende:

”Er dette straffbart i mottakerlandet, vil det formentlig kunne åpne for bruk av straffeprosessuelle tvangsmidler. I slike tilfeller vil også norsk straffelovgivning (straffegjennomføringsloven § 40 åttende ledd) og straffeprosess kunne komme til anvendelse, jf. straffeloven § 12 nr. 3 bokstav c) og nr. 4 bokstav b), jf. straffeprosessloven § 1. Dersom rømning som nevnt ikke er straffbart i mottakerlandet, vil bruk av tvangsmidler avhenge av om landet har andre hjemler, eventuelt utenfor straffesakssporet, som kan benyttes. I den grad nødvendige hjemler for bruk av tvangsmidler ved rømning fra norsk leid fengsel i utlandet mangler, bør dette søkes avhjulpet. Dette kan eventuelt skje ved avtale om norsk jurisdiksjon i mottakerlandet som også omfatter bruk av tvangsmidler utenfor fengselet, eksempelvis avhenting etter straffeprosessloven § 461 annet ledd. Videre er det viktig at alle sider ved en eventuell rømning, det være seg fra selve fengslet eller under transport i mottakerlandet mellom flyplass og fengsel, også reguleres ved inngåelse av avtale om leie av fengselskapasitet i utlandet. Dette gjelder særlig varslingsprosedyrer og hvem som skal ha ansvar for etterlysning av den rømte, samt videre oppfølging av etterlysningen (eventuell utleveringssak mv.). Det antas at det er tilstrekkelig at også dette instruksfestes.”

Politidirektoratet slutter seg til Kripas' uttalelse.

Med hilsen

Knut Smedsrud
avdelingsdirektør

for Kristine Langkaas
seksjonssjef

Saksbehandler:
Maren Vaagan
June Kristin Bellika

Vedlegg:
- PUs høringsuttalelse av
11.02.2015.
- Kripas' høringsuttalelse av
16.02.2015